

BELSŐ POLITIKÁK FŐIGAZGATÓSÁGA
TEMATIKUS FŐOSZTÁLY **C**
ÁLLAMPOLGÁRI JOGOK ÉS ALKOTMÁNYÜGYEK

Alkotmányügyek	
Igazságügyek, szabadság és biztonság	
Nemi esélyegyenlőség	
Jogi és parlamenti ügyek	
Petíciók	

Vámegütműködés a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térségében

A vámellenőrzés szerepe az EU külső határigazgatásában

ÖSSZEFOGLALÓ

EUROPEAN PARLIAMENT

BELSŐ POLITIKÁK FŐIGAZGATÓSÁGA

„C” TEMATIKUS FŐOSZTÁLY: ÁLLAMPOLGÁRI JOGOK ÉS ALKOTMÁNYOS ÜGYEK

ÁLLAMPOLGÁRI JOGOK, IGAZSÁGÜGY ÉS BELÜGYEK

Vámegyütműködés a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térképében

A vámellenőrzés szerepe az EU külső határigazgatásában

ÖSSZEFOGLALÓ

Kivonat

A jelen tanulmány összeveti a külső határokon a vámellenőrzés által jelenleg játszott szerepet azzal, amilyennek voltaképpen lennie kellene. A vámellenőrzés és a határőrök részvétele körében általunk tapasztalt jelentős egyensúlyhiány akadályozza a határellenőrzés zökkenőmentes működését, és biztonsági kockázatokat teremt – köztük a terrortámadások veszélyét – az Unió és polgárai számára. Ez a tanulmány az említett egyensúlyhiány okait elemzi és a nemzetközi normákkal összhangban megfelelő megoldásokat javasol.

Ezt a dokumentumot az Európai Parlament Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottsága rendelte meg.

SZERZŐ

Peter HOBGING

e-mail: hobbing@t-online.de

Under coordination of the Justice and Home Affairs Section of the Centre for European Policy Studies (CEPS; az Európai Politikatudományok Központja) igazság- és belügyi kérdésekkel foglalkozó csoportjának koordinációja mellett.

FELELŐS TISZTVISELŐ

Andreas HARTMANN

Tematikus Osztály – Állampolgári Jogok és Alkotmányos Ügyek

Európai Parlament

B-1047 Brussels

e-mail: andreas.hartmann@europarl.europa.eu

NYELVI VÁLTOZATOK

Eredeti: EN

Fordítás: BG/CS/DA/DE/EL/ES/ET/FI/FR/HU/IT/LT/LV/MT/NL/PL/PT/RO/SK/SL/SV

A KIADÓ

Kapcsolatfelvétel a Tematikus Főosztállyal vagy feliratkozás a hírlevélre:
poldep-citizens@europarl.europa.eu

Kézirat lezárva: 2011. április

© Európai Parlament, Brüsszel, 2011.

A tanulmány az interneten az alábbi címen érhető el:

<http://www.europarl.europa.eu/studies>

JOGI NYILATKOZAT

A dokumentumban kifejtett vélemények kizárólag a szerző álláspontját tükrözik, amely nem feltétlenül azonos az Európai Parlament hivatalos álláspontjával.

A nem kereskedelmi célú másolás és fordítás megengedett, ha a forrást megjelölik, valamint a kiadót előzetesen tájékoztatják, és egy példányt részére megküldenek.

ÖSSZEFOGLALÓ

Háttér

Az Európai Unió – valamint különösen a szabadságon, biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségének – külső rétegét képező határok különös jelentőséggel bírnak, mivel a világra nyíló kapuként, valamint a befelé és kifelé irányuló valamennyi mozgás tekintetében szűrőként működnek. E funkciójuk révén két érték – jelesül egyfelől a szabad mozgás, másfelől pedig az Unió és polgárai számára a fenyegetésekkel szembeni védelem biztosítása – találkozásánál jelennek meg. E határok igazgatása kényes feladat, amelynek során figyelembe kell venni a szóban forgó különféle célkitűzéseket.

Jóllehet hagyományosan a határőrök/rendőrség (személyellenőrzés) és a vámellenőrzés (áruellenőrzés) szerepkörét gondosan szétválasztották, úgy tűnt, hogy 2010 vége felé ez a jól kialakult rendszer hirtelen kihívásokkal került szembe, amikor is Európában olyan terroristaeszközök keltettek riadalmat, amelyek – az Egyesült Királyságban való megállításuk előtt – az Unió területének nagy részén észrevétlenül áthaladtak (az ún. jemeni merénylet). Nemcsak annyi történt, hogy ezt a hibát egyes rendőri hatóságok lehetőségnek tekintették arra, hogy az egész légi fuvarozási ágazat tekintetében hatáskört vindikáljanak maguknak, hanem az EU vámügyi együttműködése jelenlegi állapotának alaposabb vizsgálata azt is megerősítette, hogy a vámellenőrzés jelentősen lemaradt az uniós szintű fejleményektől. A stockholmi programhoz, illetve a belbiztonsági stratégiához hasonló jelentős politikai dokumentumok az integrált határigazgatás jövőjének megtervezésekor a vámellenőrzés létezését jóformán teljesen figyelmen kívül hagyták.

Úgy tűnik, hogy ez a helyzet nem csak a kialakult európai hagyományokkal, hanem a világon másutt meglévő jelenlegi gyakorlatokkal is ellentétben áll.

Célok

E tanulmány célja, hogy elemezze ezt a felettébb szokatlan helyzetet, annak gyökereit, valamint olyan lehetséges megoldásokat dolgozzon ki, amelyek lehetővé teszik az uniós határigazgatás számára, hogy megfeleljen a csúcstechnológiával jellemzett nemzetközi normáknak. A tanulmány e célból az Európai Parlament Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottságához intézett ajánlásomaggal szolgál, amely lehetővé fogja tenni a bizottság számára, hogy kialakítsa álláspontját a vámellenőrzés stockholmi programban megállapított új uniós határigazgatási keretben betöltött szerepére, valamint a vámügyi együttműködéssel kapcsolatos jövőbeli uniós stratégiára vonatkozóan.

Az előzetes vizsgálatok a következő lépések elvégzésének szükségességére mutatnak rá:

- annak megállapítása, hogy miként válhatott le a vámellenőrzés az uniós szintű határigazgatásból;
- az EU vámigazgatási képességeinek felmerése a tekintetben, hogy – szabályozási és biztonsági szempontból – mennyire teljesítik a külső határok eredményes igazgatásával összefüggő kritériumokat;
- a Tanács által 2006-ban meghatározott, jelenlegi uniós integrált határigazgatási modellnek a nemzetközi közösség – különösen a Vámigazgatások Világszervezete – által megállapított normákkal való összehasonlítása; valamint
- annak vizsgálata, hogy az új keletű európai integrációs előzmények – az első és harmadik pillér sajátos szétválasztásával –

hozzájárulhattak-e egy sajátos európai, „kizárólag rendőrségi” modell kialakulásához.

A tanulmány – annak érdekében, hogy a problémák pusztán diagnosztizálásán túlmutasson – körvonalazni fogja azokat a megoldásokat, amelyek a vámellenőrzést ismét szerephez juttathatják, és amelyek az uniós határigazgatást a nemzetközi normákhoz igazíthatják.

AJÁNLÁSOK

- 1. ajánlás: az Európai Parlamentnek éberem kell őrködni az EU-ban az integrált határigazgatás elgondolását övező fejlemények felett. A jelenleg alkalmazott megközelítés a Lisszabon előtti időkre nyúlik vissza, ami annyit jelent, hogy az még mindig az EUSZ korábbi VI. címe szerinti kormányközi munkamódszerekből merít ihletet, az EP és az Európai Bíróság megfelelő ellenőrzése nélkül. Mivel ez a megközelítés egyoldalúan a személyek rendőri hatóságok által ellenőrzésére összpontosít – figyelmen kívül hagyva a vámellenőrzés által biztosítandó, a fuvarozással kapcsolatos biztonságot –, az nem összeegyeztethető a nemzetközi normákkal, és (a vámhatóságok megfelelő részvételének hiányában – nem is biztosítja a külső határok kielégítő védelmét és igazgatását).
- 2. ajánlás: az Európai Parlamentnek fel kellene kérnie a Bizottságot és a Tanácsot annak kifejtésére, hogy miként tervezik felülvizsgálni a Tanács által 2006 decemberében meghatározott, jelenlegi integrált határigazgatás koncepcióját annak érdekében, hogy abba a vámhatóságokat teljes egészében bevonják. A 2010. októberi jemeni légi fuvarozási merénylet-tervhez, valamint a 2011. februári, az olaszországi genovai kikötőbeli „piszkos bombával” kapcsolatos félelmekhez hasonló, újabb események egyértelműen hangsúlyozzák, hogy az európai biztonságot nemcsak a terroristák belépése, hanem az áruszállítmányokban elrejtett, kíséret nélküli terroristaeszközök is fenyegetik. Ezen túlmenően a vámhatóságok által alkalmazott, még inkább polgár-/vállalkozásorientált határellenőrzési megközelítés (a 100%-os rutinvizsgálatok helyett szelektív és kockázatalapú ellenőrzések) ösztönzőként hathatna a határbiztonság területén az „intelligensebb” koncepciókra.
- 3. ajánlás: az Európai Parlamentnek ki kellene használnia a FRONTEX jelenlegi értékelését, valamint a FRONTEX-ről szóló 2007/2004/EK rendelet módosítására irányuló, jelenleg folyamatban lévő eljárást arra, hogy támogassa a FRONTEX azon kifejezett óhaját, hogy a vámellenőrzés oldalán megfelelő partnerre találjon. A szóban forgó partnernek képesnek kell lennie arra, hogy a vámellenőrzést hatásköreinek teljes palettáján – azaz a szabályozási és biztonsági aspektusokat illetően is – képviselje. Ennélfogva tehát a Tanács vámegüttműködéssel foglalkozó munkacsoportja nem lenne megfelelő választás.
- 4. ajánlás: ezzel összefüggésben parlamenti támogatásra lenne szükség a vámellenőrzés oldalán a FRONTEX partneréül szolgáló megfelelő szerv, azaz egy független európai ügynökség (Európai Vámügynökség) vagy – amennyiben ez költségvetési okok miatt nem megvalósítható – az Európai Csaláselleni Hivatallal (OLAF) közös vállalkozás létrehozása tekintetében. Az EU-orientált vámellenőrzésnek az integrált határigazgatás szerkezetében való erőteljes jelenléte – az egyértelmű európai identitás szellemében – az európai határőrségi rendszer további fokozására is szolgálna.

BELSŐ POLITIKÁK FŐIGAZGATÓSÁGA

TEMATIKUS FŐOSZTÁLY **C** ÁLLAMPOLGÁRI JOGOK ÉS ALKOTMÁNYÜGYEK

Feladat

A tematikus főosztályok olyan kutatási egységek, amelyek szakmai tanácsadást nyújtanak a bizottságoknak, parlamentközi küldöttségeknek és más parlamenti szervezeteknek.

Politikai területek

- Alkotmányügyek
- Igazságügyek, szabadság és biztonság
- Nemi esélyegyenlőség
- Jogi és parlamenti ügyek
- Petíciók

Dokumentumok

Látogassa meg az Európai Parlament honlapját:
<http://www.europarl.europa.eu/studies>

FÉNYKÉPET KÉSZÍTETTE:
iStock International Inc.

